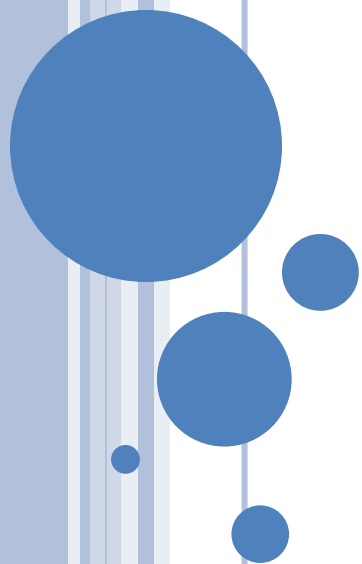

TRH PRÁCE, NEZAMĚSTNANOST

TRH PRÁCE

- Místo, kde se střetává nabídka s poptávkou, tentokrát po práci:
  - Práce
    - ✓ ..... faktor, definovaný jako duševní či manuální činnost sloužící k produkci statků a služeb
    - ✓ ..... práce tvoří domácnosti, které na trhu práce nabízejí své „ruce“ a „mozky“, kterou si pronajímají jako výrobní faktor firmy nebo stát, které zase tvoří poptávku po práci
    - ✓ Cenou práce je pak ..... sazba
- Je segmentován do stovek dílčích trhů, zpravidla dle ..... a regionu, my ho však budeme vnímat jako jeden celek
- Trh práce je mnohem více ..... ze strany státu (postavení zaměstnance je vůči zaměstnavateli nerovné a z toho plyne potřeba větší ochrany zaměstnanců)

NEZAMĚŠTNANOST

- Pokud na trhu práce ..... nabídka poptávku vzniká nezaměstnanost
- Z ekonomického pohledu ..... představuje stav v národním hospodářství, kde část pracovního potenciálu společnosti ..... uplatnění nebo dobrovolně o toto uplatnění neusiluje
- Statika definuje nezaměstnaného jako osobu, která ..... práci, chce být činná jako zaměstnanec, není práce neschopna pro nemoc a není činná jako domácí dělník, pomáhající rodinný příslušník nebo samostatný .....
- Jaké další skupiny obyvatelstva nalezneme na trhu práce?

Z POHLEDU TRHU PRÁCE EXISTUJÍ 2 SKUPINY OBYVATEL

○ Ekonomický ..... obyvatelstvo

- ✓ Označováno také jako pracovní síla
- ✓ tvoří ho zaměstnaní a nezaměstnaní

a) Zaměstnaní jsou lidé, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek neboli osoby, které mají placené zaměstnání nebo osoby zaměstnané ve vlastním podniku a také profesionální příslušníci armády a osoby na mateřské dovolené, pokud před tím pracovaly (POZOR neplést s rodičovskou dovolenou). Přitom není rozhodující, o jakou formu ..... vztahu se jedná (trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný).

b) Nezaměstnaní - řadíme sem osoby v produktivním věku, tj. starší 15 let a mladší 65 let, které si ..... hledají práci a v případě ..... pracovního místa jsou schopni do 14 dnů nastoupit do práce

○ Ekonomicky ..... obyvatelstvo

- ✓ Tato skupina ..... aktivně na trh práce, protože z nějakého důvodu práci nehledá
- ✓ děti, studenti připravující se na budoucí povolání, lidé v domácnosti, zdravotně hendikepovaní nebo starobní důchodci a všichni ti, kteří si zvolili alternativní způsob života ....

NEZAMĚŠTNANOST X MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

- **Nezaměstnanost** = jev, tj. .... (neuspokojená) ..... práce na trhu práce, neboli situace, kdy je nabízené množství práce větší než poptávané
- **Míra nezaměstnanosti (u)**
  - ✓ ukazatel toho, jak vysoký je ..... nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva (L) (zaměstnaní (E) + nezaměstnaní (U))

$$u = \frac{U}{L} \cdot 100$$

$$u = \frac{U}{E + U} \cdot 100$$

- ✓ Je vykazována nejen jako průměrný údaj pro celou zemi, ale také za jednotlivé regiony
- ✓ V ČR vykazuje ..... míru nezaměstnanosti ČSÚ a dále pak MPSV, které však vychází z jiných zdrojů a počítá podíl nezaměstnaných osob, jeho míra nezaměstnanosti se může od ČSÚ mírně lišit

PŘÍČINY NEZAMĚSTNANOSTI

- Hospodářský .....
- Strukturální změny v ekonomice
- Vědeckotechnický pokrok
- Rozsah státních ..... do ekonomiky
- Institucionální nastavení fungování trhu práce
- Integrační tendence
- Pohyb ..... ve světové ekonomice
- Popis jednotlivých příčin včetně případové studie naleznete v opoře doc. Tvrdoně (distanční studijní text – Vnější ekonomické prostředí) na str. 61 - 63

TYPY NEZAMĚŠTANOSTI

- Nezaměstnanost můžeme dělit podle:

- a) Situace na trhu práce
- b) Délky trvání
- c) Příčin vzniku

a) Situace na trhu práce

- ✓ Dobrovolná nezaměstnanost
- ✓ ..... nezaměstnanost

b) Délka trvání

- ✓ ..... **nezaměstnanost**

Trvá v řádu týdnů či měsíců, není pro ekonomiku vážným problémem

- ✓ **Dlouhodobá nezaměstnanost**

Trvá déle než 12 měsíců a představuje ..... (lidé, kteří jsou dlouho bez práce ji hůře shánějí, čerpají dávky ze státního rozpočtu a zároveň do něj nic neodvádějí)

TYPY NEZAMĚSTNANOSTI PODLE PŘÍČINY

- ..... **nezaměstnanost**
  - ✓ Vzniká působením životního cyklu obyvatel
  - ✓ Má ..... charakter (6-12 týdnů)
  - ✓ Nepředstavuje pro ekonomiku žádný problém, naopak svědčí o pružnosti trhu práce, protože lidé se při hledání nové práce snaží o optimální alokaci své pracovní síly
  - ✓ Je spojena se stěhováním, s hledáním prvního zaměstnání, případně s hledáním nového lépe vyhovujícího pracovního uplatnění
- ..... **nezaměstnanost**
  - ✓ Tato nezaměstnanost je dána výkyvy v zaměstnanosti podmíněné ..... obdobím (zemědělství, stavebnictví, cestovní ruch)
  - ✓ Nástrojem, jak tuto nezaměstnanost snížit mohou být dotace ze strany státu (částečné dotování mzdy pracovníků v době, kdy nemohou z důvodu počasí pracovat)

TYPY NEZAMĚSTNANOSTI PODLE PŘÍČINY

○ **Cyklická nezaměstnanost**

- ✓ Příčinou je ..... pohyb ekonomiky
- ✓ V recesi se nezam. ...., v konjunktúře naopak snižuje
- ✓ Její dopad je celoplošný napříč celou ekonomikou a sektory národního hospodářství

○ **Strukturální nezaměstnanost**

- ✓ Nastává, pokud na trhu práce dochází k nesouladu ..... struktury nabízené a poptávané práce
- ✓ V jeden moment je na trhu některých profesí přebytek (horníci) a naopak některých profesí nedostatek (zdrav. sestry, učitelé fyziky)
- ✓ Její hlavní ..... jsou strukturální změny v ekonomice, kdy dochází k útlumu některých odvětví (např. v ČR v 1.pol. 90.let)
- ✓ Další příčinou může být technický pokrok, kdy je lidská práce ..... stroji a automatizací výroby
- ✓ Může být regionálně velmi odlišná a má tendence přetrvávat v ekonomice dlouhou dobu
- ✓ Z hlediska ..... na ekonomiku je považována za nejzávažnější

PŘIROZENÁ MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI

- ..... míra nezaměstnanosti v reálných tržních ekonomikách neexistuje, vždy zde bude určitá skupina obyvatel, která nepracuje
- Můžeme ji označit jako míru nezaměstnanosti, která je pro ekonomiku z dlouhodobého hlediska ....., protože v této situaci ekonomika optimálně využívá své zdroje a není vystavena inflačním tlakům
- Je tedy slučitelná s dlouhodobou rovnováhou ekonomiky, lze ji charakterizovat také jako míru nezaměstnanosti, při které je skutečná a očekávaná inflace stejná (.....), tedy inflace je stabilní
- Každá ..... má svoji přirozenou míru nezaměstnanosti, která se od jiných zemí liší

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PŘIROZENOU MÍRU NEZAMĚSTNANOSTI

- motivace lidí si hledat ..... zaměstnání
- kvalita činnosti ..... správy
- systém sociálního zabezpečení v průběhu nezaměstnanosti
- demografická a ..... skladba pracovní síly
- **Podrobnější popis naleznete v opoře doc. Tvrdoně (distanční studijní text – Vnější ekonomické prostředí) na str. 67**

DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

- dopady nezaměstnanosti můžeme rozdělit do 2 hlavních skupin:

- ✓ .....

- ✓ **Sociální** (ztráta kontaktů, společenské prestiže, narušení vztahů v rodině)

Některá literatura uvádí ještě dopady psychologické

- Rozdíl mezi dopady inflace a nezaměstnanosti je v tom, že zatímco ..... postihuje celou populaci (i když v různé intenzitě), ... svými negativními důsledky postihuje pouze některé rodiny a jedince
- V následujícím přehledu se bude jednat hlavně o důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti

EKONOMICKÉ DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

- Ztráta ..... ekonomiky
  - ✓ Pokud existuje vysoká nezaměstnanost, země nevyrábí na hranici svých produkčních možností, část zdrojů není využita
  - ✓ Tyto ztráty lze kvantifikovat pomocí Okunova zákona (růst „u“ o 1% oproti přirozené míře, sníží reálný produkt o 2-3% oproti potenciálu)
- Vznik nebo růst ..... státního rozpočtu
  - ✓ Pokud vysoká nezaměstnanost přetrvává snižují se daňové příjmy a zároveň se zvyšují výdaje na pasivní (podpora) i aktivní politiku zaměstnanosti
- Úpadek ..... kapitálu
- Dlouhodobě nezaměstnaní nejsou schopni po návratu do práce podávat takové výkony jako než o ni přišli

CESTY JAK NEZAMĚŠTNANOSTI SNIŽOVAT

- k omezení nezaměstnanosti slouží mix fiskální a monetární politiky, kdy se vláda snaží zabránit ..... ekonomiky a tím vzniku nezaměstnanosti
- Podpora malého a středního podnikání
- Zlepšování ..... pracovních sil
- ..... **politika zaměstnanosti**
  - ✓ V ČR zabezpečuje MPSV prostřednictvím úřadů práce
  - ✓ Dotace podnikatelům, společensky účelná pracovní místa, rekvalifikace, vytváření chráněných dílen, veřejně prospěšné práce
- ..... **politika zaměstnanosti**
  - ✓ Pomáhá eliminovat dopady nezaměstnanosti
  - ✓ Spočívá v kvalitní činnosti úřadů práce (bezplatné poskytování informací o pracovních místech, vyplácení podpor v nezaměstnanosti)

Děkuji za pozornost a
přeji hezký den

